

motivaction

research and strategy

Doelgroepenonderzoek – Gescheiden vrouwen

Stichting Pensioenregister ?! [Stichting Pensioenregister](#)

Achtergrond, doel- en probleemstelling

Pagina 5

Conclusies en aanbevelingen

Pagina 6

Methode en opzet

Pagina 7

Resultaten

Pagina 8/12

Bijlage

Pagina 13/19

In opdracht van Stichting Pensioenregister (SPR), heeft Motivaction International B.V. een onderzoek uitgevoerd naar de invloed van verschillende levensgebeurtenissen op het verdiepen in pensioen.

Stichting Pensioenregister streeft ernaar zoveel mogelijk Nederlanders met pensioenaanspraken te triggeren om tenminste 1x met hun DigiD in te loggen op mijnpensioenoverzicht.nl. Om hen hiertoe te verleiden, ontwikkelt de Stichting een campagne. Deze zal gericht zijn op de 'influencers' van bepaalde doelgroepen in de Nederlandse samenleving, voor wie zicht op hun pensioen als relevant wordt beschouwd.

De campagne zal gericht zijn op de influencers die rond deze doelgroepen en levensgebeurtenissen een rol in het leven van de doelgroep spelen.

In deze rapportage wordt in kaart gebracht:

- Welke influencers dit betreft
- Hoe de doelgroep met deze gebeurtenis omgaat en welke triggers en barrières zij ervaren bij het besteden van aandacht aan pensioen in de context van deze levensgebeurtenis
- Hoe de influencers een rol kunnen spelen bij het pensioenbewuster maken van de doelgroep.

Deze rapportage richt zich op vrouwen die een scheiding hebben meegemaakt.

30% van de gescheiden vrouwen denkt dat scheiding invloed heeft op hun pensioen

Drie op de tien gescheiden vrouwen (30%, n=447) denkt dat scheiding invloed op het pensioen heeft. Daartegenover staat dat 45% van de gescheiden vrouwen aangeeft dat zij niet denken dat scheiding invloed heeft op hun pensioen. Tot slot geeft 25% van de gescheiden vrouwen aan niet te weten of scheiding gevolgen heeft voor hun pensioen.

Tijdens de scheiding is 69% (n=447) van de vrouwen niet actief bezig geweest met hun pensioen, en geeft het 78% aan niet te zijn bijgestaan in het regelen van hun pensioenzaken tijdens de scheiding. In bredere zin zien we dat 15% (n=447) gescheiden vrouwen überhaupt niet weet hoe hun inkomen geregeld is als ze met pensioen gaan. Het is duidelijk dat, ook bij een ingrijpend life event als scheiden, er weinig aandacht uitgaat naar de pensioensituatie. 36% (n=447) vrouwen heeft dan ook niets geregeld voor hun pensioen ten tijde van de scheiding.

Echtscheidingsadvocaat belangrijkste influencer voor wat betreft voorlichting effect van scheiding op pensioen

Onafhankelijk van of iemand wel of geen informatie heeft gehad over het effect van scheiding op de pensioensituatie, gescheiden vrouwen noemen met een overtuigende meerderheid de echtscheidingsadvocaat als aangewezen persoon om hen goed voor te lichten over het effect dat een scheiding heeft op het pensioen (65%, n=447), en de mogelijkheid tot verevening. In tweede instantie noemt men de mediator (37%) die de scheiding heeft geregeld als informatiebron. Daarna volgen pensioenfondsen (25%) en overheid(swebsites) (22%). Er liggen, gezien het gebrek aan steun dat vrouwen op pensioengebied ervaren tijdens de scheiding, bij deze instanties dus genoeg mogelijkheden om vrouwen beter te informeren én vooral ook te activeren.

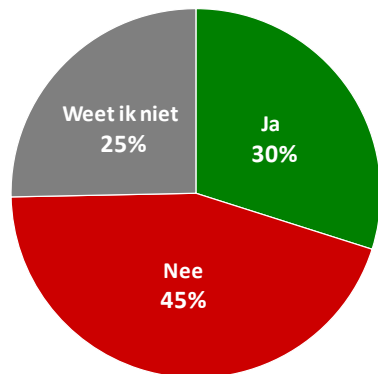

Grote verschillen op basis van opleidingsniveau

In de resultaten zien we op een aantal vlakken grote verschillen tussen hoogopgeleide- en laagopgeleide vrouwen. Hoger opgeleide vrouwen hebben een meer uitgesproken voorkeur voor het kanaal waar zij informatie van zouden willen hebben omtrent scheiden en pensioen: zij noemen bijvoorbeeld vaker de mediator (47% vs. 23% bij laagopgeleide vrouwen, n=447) en de financieel adviseur (19% vs. 9% bij laagopgeleide vrouwen, n=447) als gewenste informatiebron. Lager opgeleide vrouwen noemen vooral de echtscheidingsadvocaat (58% vs. 73% van de hoogopgeleide vrouwen, n=447), maar geven ook vaker aan niet te weten van welke partij of instantie ze informatie willen ontvangen (27% vs. 8% bij hoogopgeleide vrouwen, n=447)). Ook zeggen zij vaker dat scheiding geen aanleiding voor hen is om naar hun pensioensituatie te kijken (10% vs. 2% van de hoogopgeleide vrouwen, n=447) . De urgentie voor het bekijken van pensioensituatie ontbreekt in het algemeen, maar bij deze doelgroep nóg sterker.

Heeft de scheiding volgens jou invloed op jouw pensioen?
(Basis - Is gescheiden, n=447)

Ben je zelf in de periode rond je scheiding met het onderwerp pensioen bezig geweest?
(Basis - Is gescheiden, n=447)

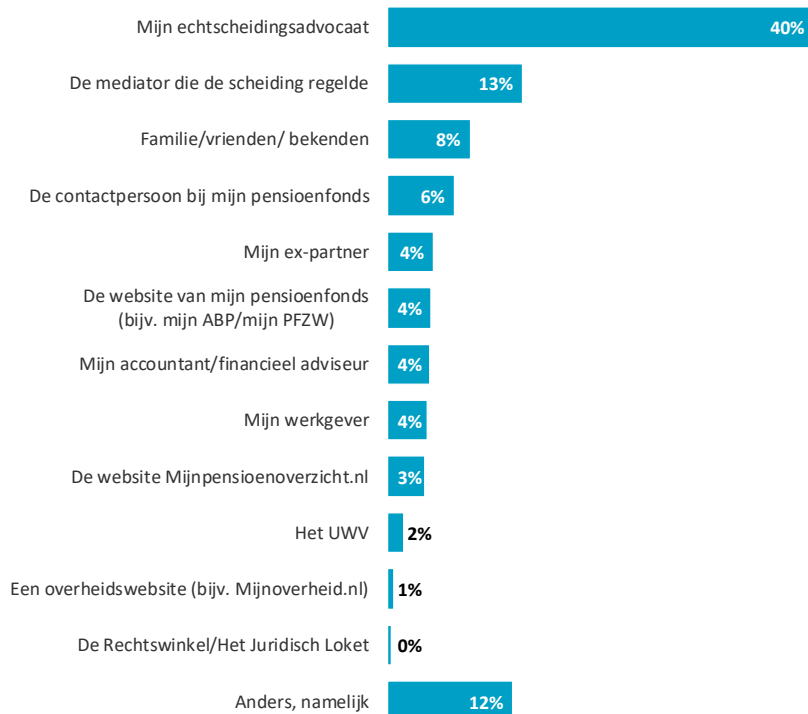
Heeft iemand je geholpen met het onderwerp pensioen tijdens je scheiding?
(Basis - Is gescheiden, n=447)

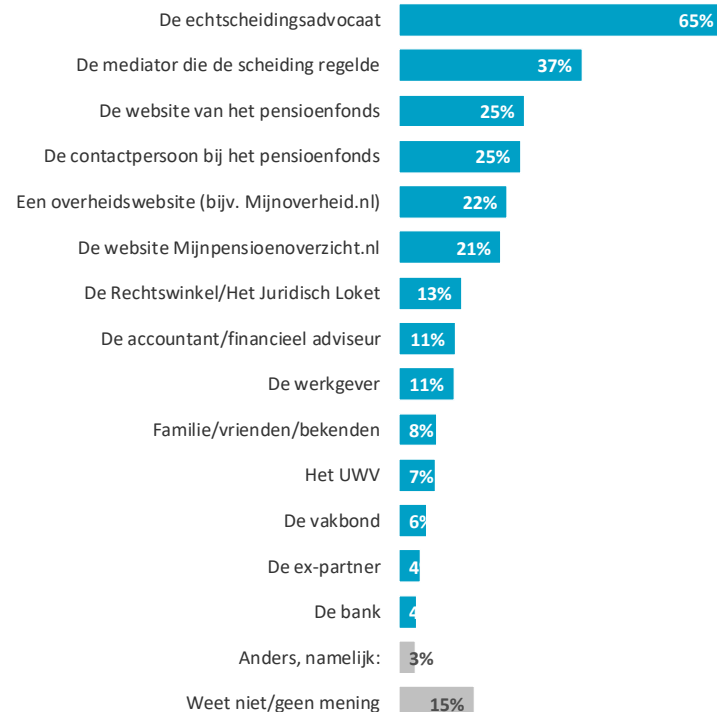
Wat heb je tijdens de scheiding geregeld met betrekking tot je pensioen?
(Basis - Is gescheiden, n=447)

Welke van deze bronnen was voor jou de voornaamste bron van informatie over het effect van jouw scheiding op je pensioen? (Basis - Heeft informatie ontvangen, n=149)

Welke partijen en/of bronnen moeten volgens jou vrouwen wijzen op de gevolgen van scheiden voor hun pensioen? (Basis - Is gescheiden, n=447)

Kwantitatief onderzoek

- Dit onderzoek is uitgevoerd door middel van een kwantitatief online onderzoek. Bij deze methode vullen respondenten de vragenlijst in alle rust en in eigen tempo in achter de eigen computer. Daarnaast kunnen respondenten zelf het moment kiezen waarop ze de vragenlijst invullen en geven ze via internet minder snel sociaal wenselijke antwoorden.

Vragenlijst

- De vragenlijst, die in nauwe samenwerking met SPR is opgesteld, bestaat uit 23 vragen waarvan 5 open vragen. Twee open vragen zijn achteraf gecodeerd.
- De gemiddelde invultijd van de vragenlijst bedroeg circa 6,5 minuten.

Doelgroep en steekproef

- Het onderzoek is uitgevoerd onder gescheiden vrouwen van 25-70 jaar.
- Het onderzoek is uitgevoerd onder het internetpanel van Motivaction (Stempunt.nu), bestaande uit ruim 60.000 Nederlanders
- De steekproef is achteraf gewogen zodat deze representatief is voor de Nederlandse bevolking op leeftijd, geslacht, opleiding, regio en Mentality. Er kunnen dus representatieve uitspraken over de doelgroep gedaan worden.

Veldwerk

- Het veldwerk is verzorgd door Motivation.
- De respondenten zijn uitgenodigd voor het onderzoek per e-mail met daarin een link naar de online vragenlijst.
- Het veldwerk vond plaats van 24-1-2017 tot en met 8-2-2017
- In totaal hebben 507 respondenten de vragenlijst in zijn geheel ingevuld. Na weging was dit aantal 447 (zie ook weegspecificaties in de bijlage).

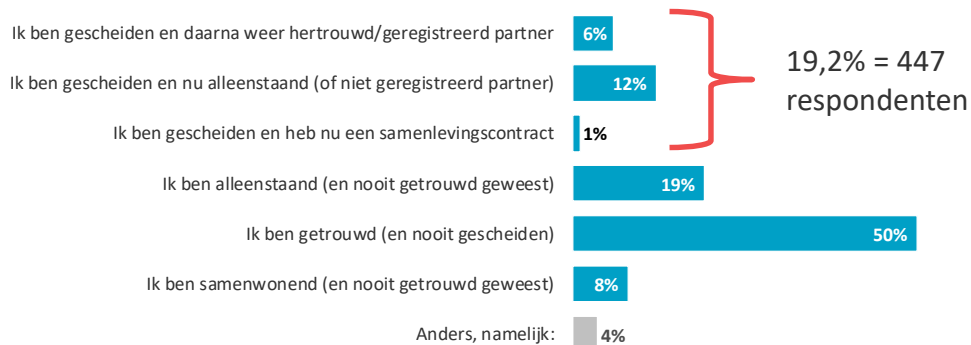

Van de 2.329 vrouwen die starten met de vragenlijst, hebben 447 vrouwen die voldeden aan de selectiecriteria de vragenlijst in zijn geheel ingevuld.

De respondenten waren gemiddeld 14,6 jaar getrouwd voordat ze gingen scheiden.

Welke van onderstaande situaties beschrijft jouw persoonlijke situatie? (Basis - Allen, n=2.329)

Hoeveel jaar ben je getrouwd geweest voor je scheiding? (Basis – Is gescheiden, n=447)

14,6 Jaar
Gemiddeld

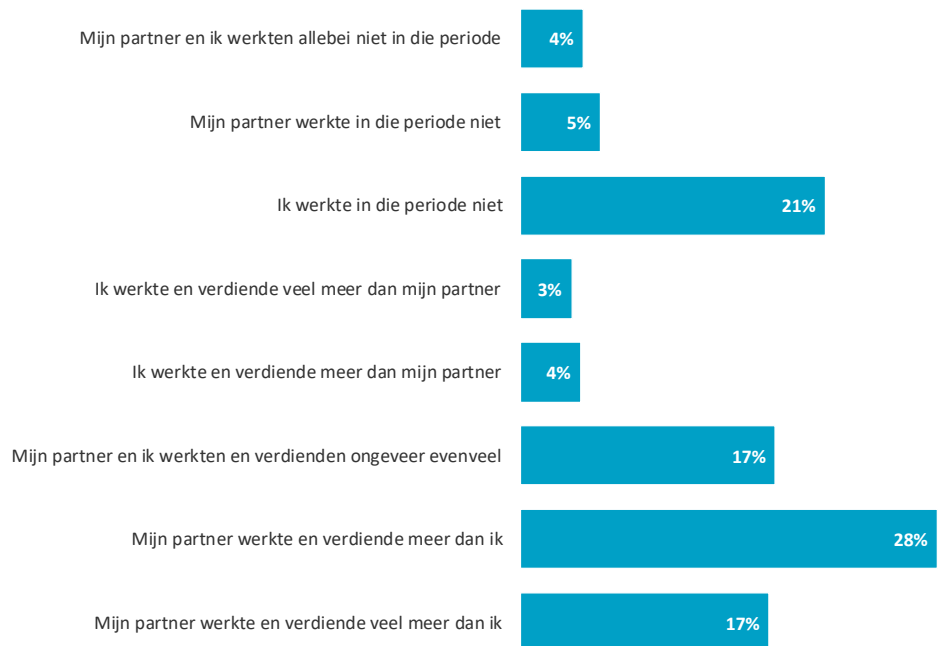

45% van de gescheiden vrouwen geeft aan dat zij minder verdienen dan hun partner

Daarnaast zien we dat een op de vijf gescheiden vrouwen niet werkten tijdens hun huwelijk/samenwonen.

Hoe zag je inkomenssituatie er voornamelijk uit tijdens jullie huwelijk/samenwonen?
(Basis - Is gescheiden, n=447)

Kwart van de gescheiden vrouwen weet niet of zij pensioen opbouwden tijdens huwelijk

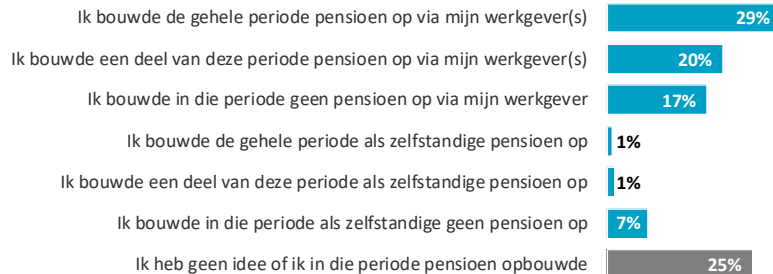
1 op de 8 gescheiden vrouwen weet niet of haar partner pensioen opbouwde tijdens hun huwelijk.

Vooral op basis van opleidingsniveau zien we grote verschillen:

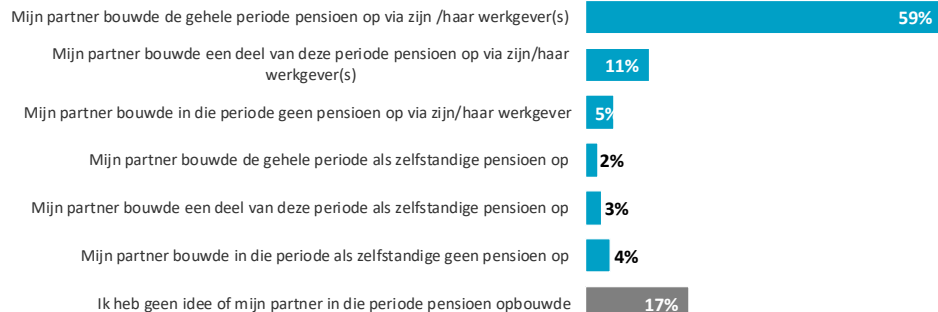
41% van de laagopgeleide vrouwen weet niet hoe zij zelf pensioen opbouwde tijdens het huwelijk (t.o.v. 14% van de hoogopgeleide vrouwen). Met betrekking tot de pensioenopbouw van hun partner zien we eenzelfde beeld: daar weet 27% van de lager opgeleide vrouwen niet hoe hun partner pensioen opbouwde, t.o.v. 10% van de hoogopgeleide vrouwen.

Hoe zag de pensioenopbouw er voor jou voornamelijk uit tijdens jullie huwelijk/samenwonen? (Basis - Is gescheiden, n=447)

Hoe zag de pensioenopbouw er voor jouw partner voornamelijk uit tijdens jullie huwelijk/samenwonen? (Basis - is gescheiden, n=447)

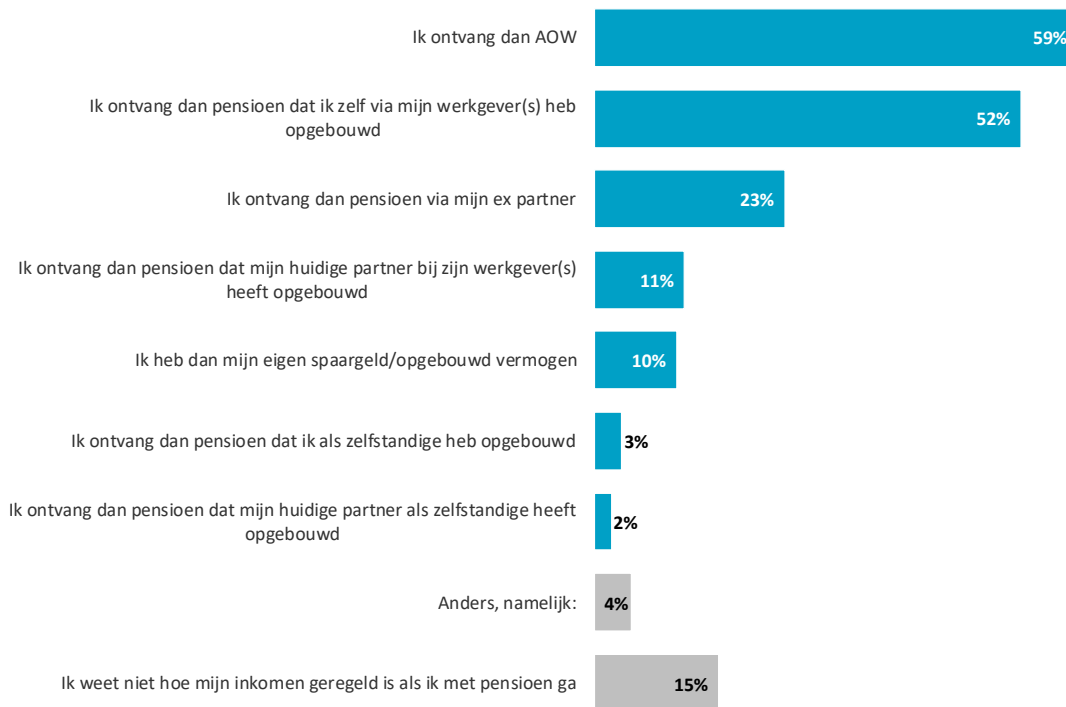
Helft van vrouwen ontvangt pensioen van werkgevers

Ook hier zien we grote verschillen op basis van opleidingsniveau: 26% van de laagopgeleide vrouwen weet niet hoe hun inkomen geregeld is als ze met pensioen gaan. Bij hoogopgeleide vrouwen is dit slechts 5%.

Ook zien we dat hoogopgeleide vrouwen vaker als zelfstandige pensioen opbouwen (8% vs. 3% van de lager opgeleiden) en dat zij vaker spaargeld/eigen vermogen opbouwen (21% vs. 4% bij laagopgeleiden).

Weet je hoe je inkomen geregeld is als je later met pensioen gaat?
(Basis - Is Gescheiden, n=447)

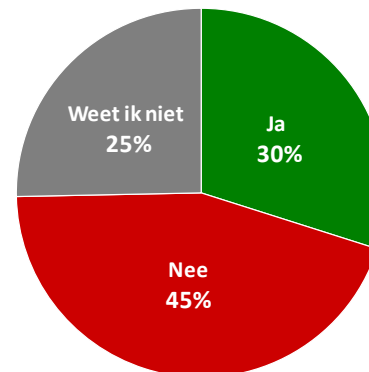

45% van de vrouwen denkt dat scheiding geen invloed heeft op hun pensioen

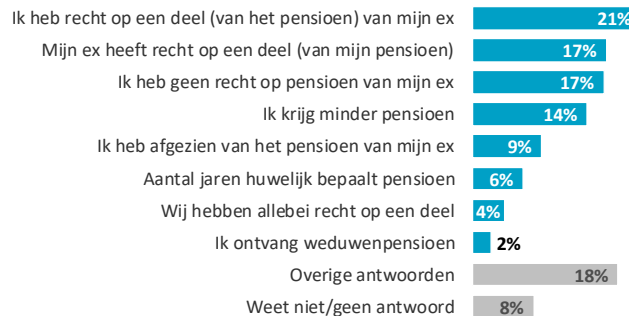
Hier speelt opnieuw opleidingsniveau een grote rol: van de lager opgeleide vrouwen denkt 19% dat scheiden invloed heeft op het pensioen, waar dit bij hoogopgeleide vrouwen 43% is.

Heeft de scheiding volgens jou invloed op jouw pensioen?
(Basis - Is gescheiden, n=447)

Kun je toelichten wat de invloed van je scheiding op jouw pensioen is?
(Basis - Denk dat scheiding invloed heeft op pensioen, gecodeerde antwoorden, n=129)

Ruim twee derde niet bezig met pensioen rondom scheiding

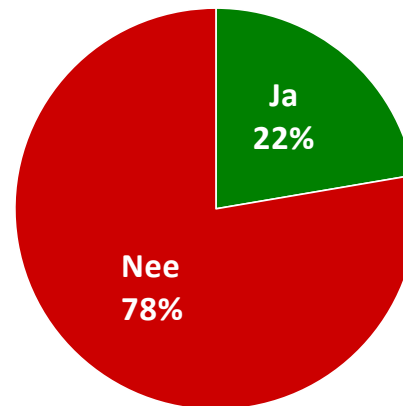
Hoogopgeleide vrouwen zijn én vaker bezig met pensioen rondom een scheiding dan laag opgeleiden (48% vs. 24%) én zij krijgen daarbij ook vaker hulp dan lager opgeleide vrouwen (34% vs. 17%).

Ben je zelf in de periode rond je scheiding met het onderwerp pensioen bezig geweest?
(Basis - Is gescheiden, n=447)

Heeft iemand je geholpen met het onderwerp pensioen tijdens je scheiding?
(Basis - Is gescheiden, n=447)

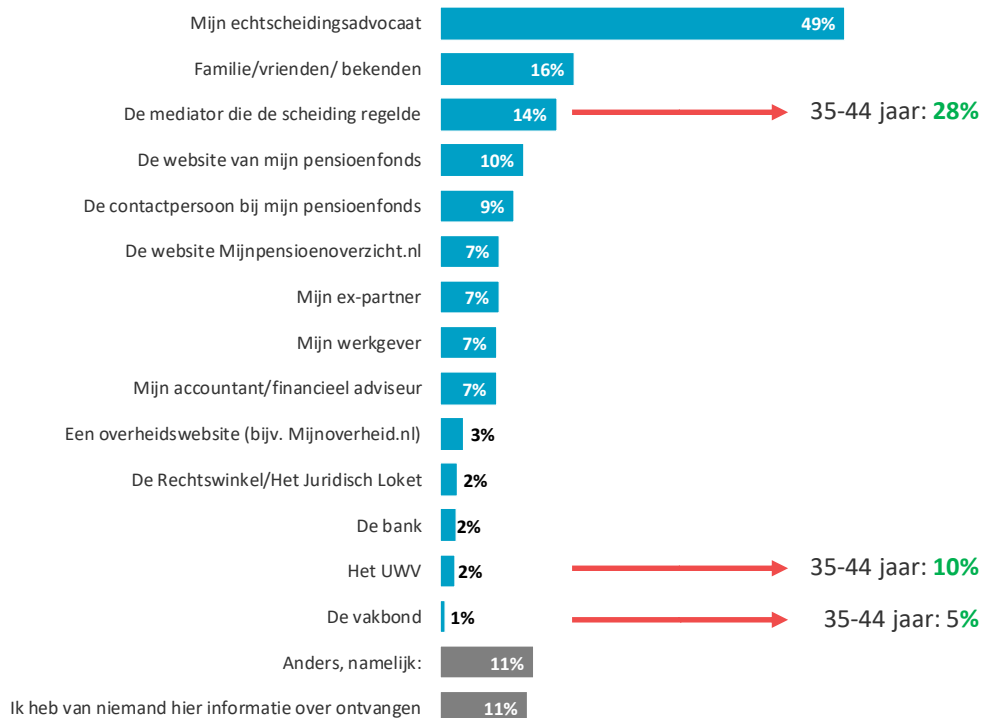

Echtscheidingsadvocaat in helft van de gevallen informatiebron over effect scheiding op pensioen

We zien dat vrouwen in de leeftijd tussen 35 - 44 vaker dan vrouwen in andere leeftijdscategorieën informatie kregen van een mediator (28%) het UWV (10%) of de vakbond (5%).

Wie of welke bronnen hebben jou aan informatie geholpen over het effect van je scheiding op je pensioen?
(Basis - Is zelf of met anderen bezig geweest met pensioen, n=167)

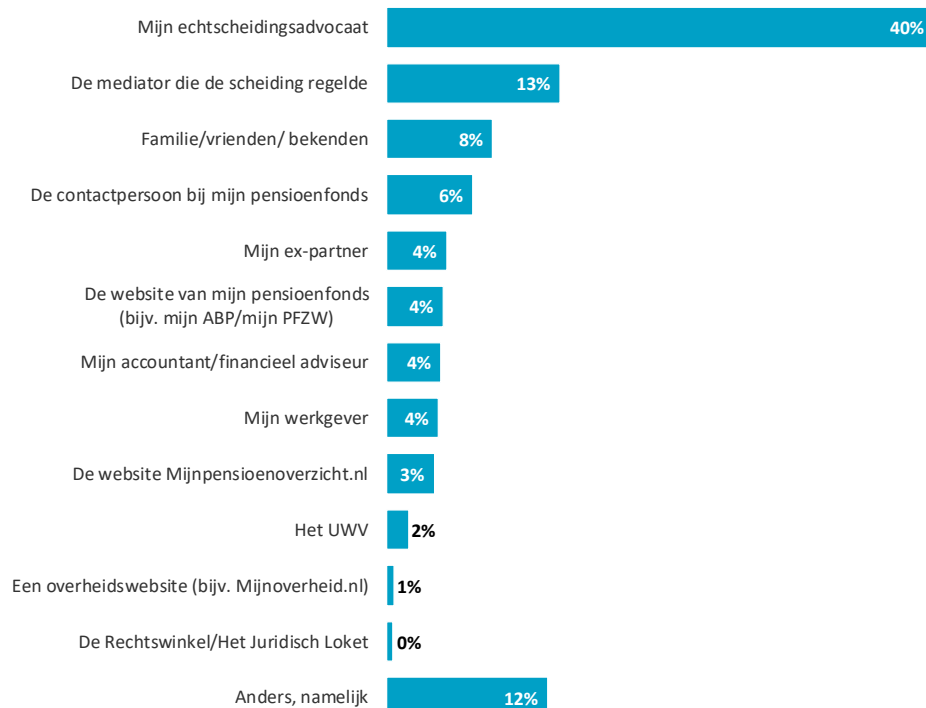

Echtscheidingsadvocaat belangrijkste informatiebron over effect van scheiding op pensioen

Gescheiden vrouwen tussen de 35 en 44 jaar geven vaker aan dat hun ex-partner de belangrijkste bron van informatie was over het effect van scheiden op hun pensioen (16%).

Welke van deze bronnen was voor jou de voornaamste bron van informatie over het effect van jouw scheiding op je pensioen?
(Basis - Heeft informatie ontvangen, n=149)

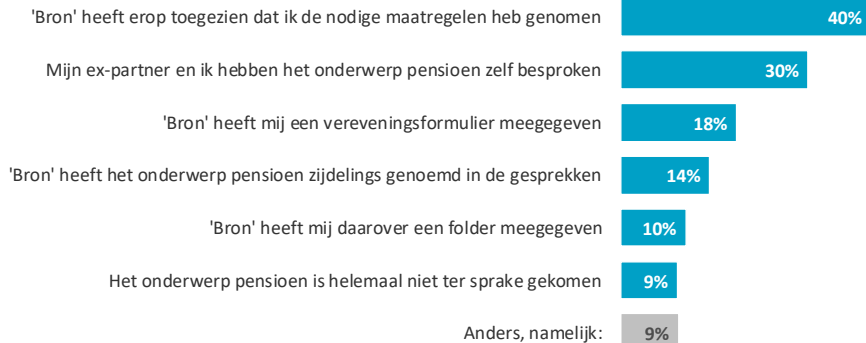
1 op 3 vrouwen die informatie heeft ontvangen over scheiding en pensioen bespreekt pensioen zelf met partner tijdens scheiding

Vrouwen die de echtscheidingsadvocaat als belangrijkste informatiebron aanduiden (n=59), geven vaker aan dat deze erop heeft toegezien dat zij de nodige maatregelen trof (54%) en dat zij een folder meekregen (17%).

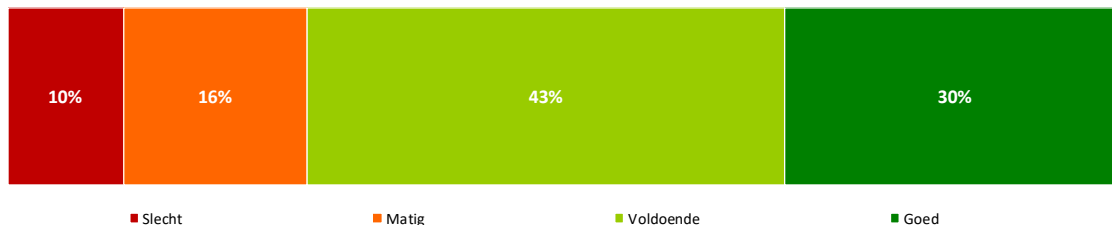
72% van de vrouwen met als voornaamste bron van informatie een echtscheidingsadvocaat beoordeelt de informatieverstrekking met een voldoende (42%) of goed (30%).

Op welke manier is het pensioen in je scheidingsproces aangekaart? (Basis - Heeft informatie ontvangen, n=149)

Hoe vind je de informatieverstrekking over het onderwerp pensioen tijdens de scheiding vanuit 'Bron'? (Basis - Heeft van iemand informatie ontvangen, n=149)

30% van de vrouwen heeft verevening geregeld

Vrouwen in de leeftijd van 35 t/m 44 jaar geven vaker dan vrouwen in andere leeftijdscategorieën aan dat zij samen met de ex-partner afstand hebben gedaan van aanspraak op elkaars pensioen (40%), zij maken minder vaak gebruik van verevening (20%). Vrouwen tussen de 55 en 70 jaar maken geven minder vaak aan dat zij wederzijds afstand hebben gedaan van aanspraak op elkaars pensioen (21%).

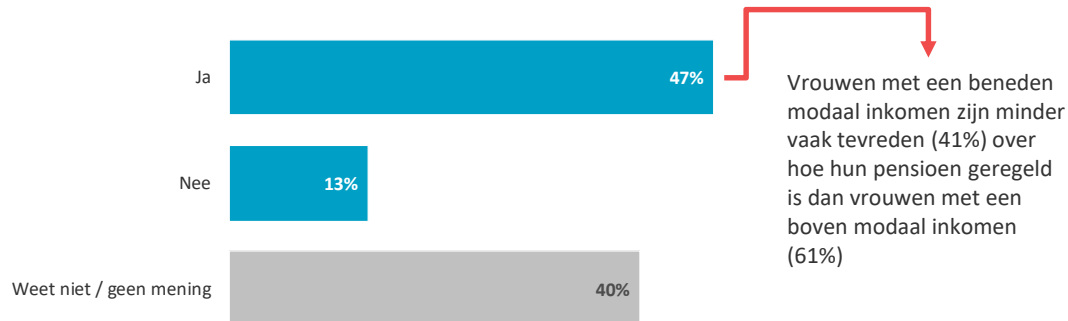
Wat heb je tijdens de scheiding geregeld met betrekking tot je pensioen?

(Basis - Is gescheiden, n=447)

Ben je tevreden over de manier waarop je pensioen is geregeld bij de scheiding?

(Basis - Is gescheiden, n=447)

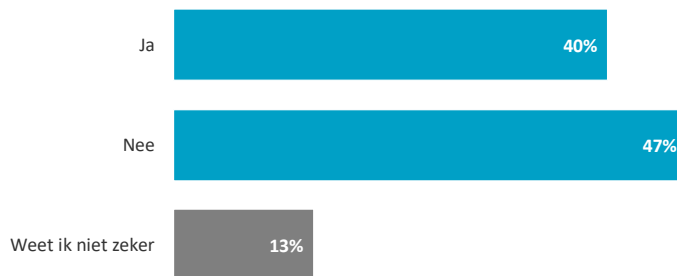

2 op de 5 gescheiden vrouwen is attent gemaakt op verevening

Vrouwen die de echtscheidingsadvocaat als voornaamste informatiebron aanduiden (n=59), zijn in 82% van de gevallen attent gemaakt op de mogelijkheid tot verevening.

Ben je door iemand attent gemaakt op de mogelijkheid van verevening?
(Basis - Is gescheiden, n=447)

Wie heeft je daarop attent gemaakt?

(Basis – Is attent gemaakt op mogelijkheid tot verevening, open antwoorden, n=178)

Top 3 meest genoemd

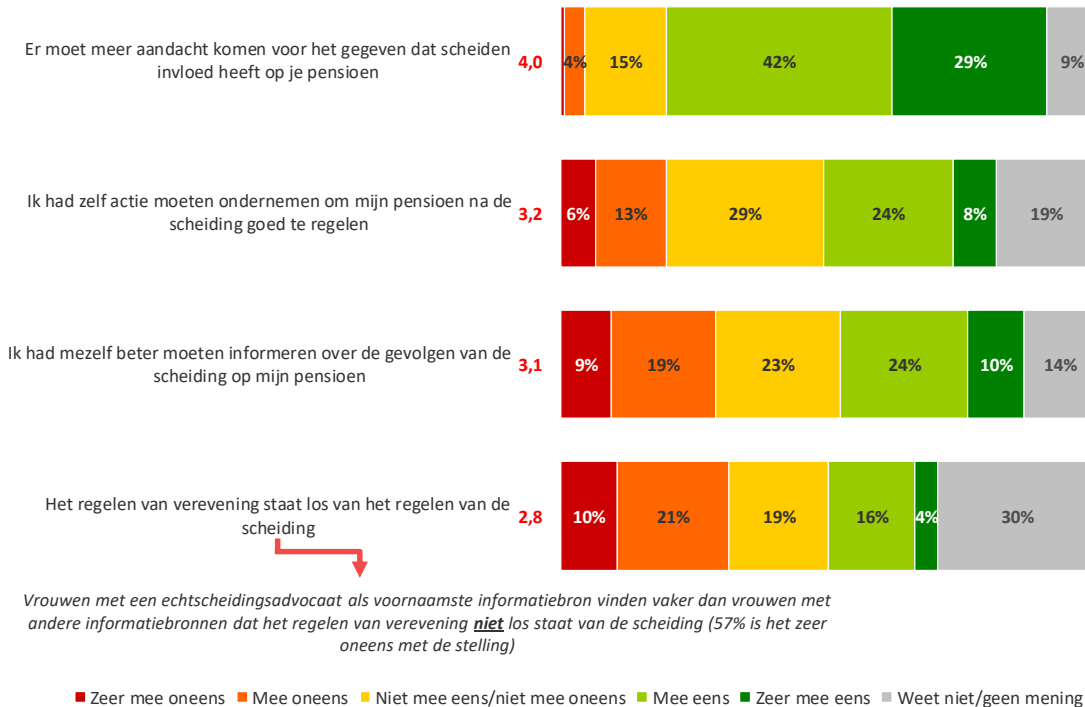
- 1 Advocaat (93x)
- 2 Vrienden / Familie (21x)
- 3 Zelf uitgezocht (14x)

71% van de gescheiden vrouwen vindt dat er meer aandacht moet komen voor de invloed van scheiden op pensioen

Opvallend is ook dat (slechts?) 32% van de gescheiden vrouwen aangeeft dat ze zelf actie hadden moeten ondernemen om hun pensioen goed te regelen na de scheiding. We zien wel dat Vrouwen in de leeftijd van 55 t/m 70 vinden vaker dan vrouwen uit andere leeftijdscategorieën dat er meer aandacht moet komen voor de invloed van scheiden op pensioen (75%)

In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?
(Basis - Is gescheiden, n=447)

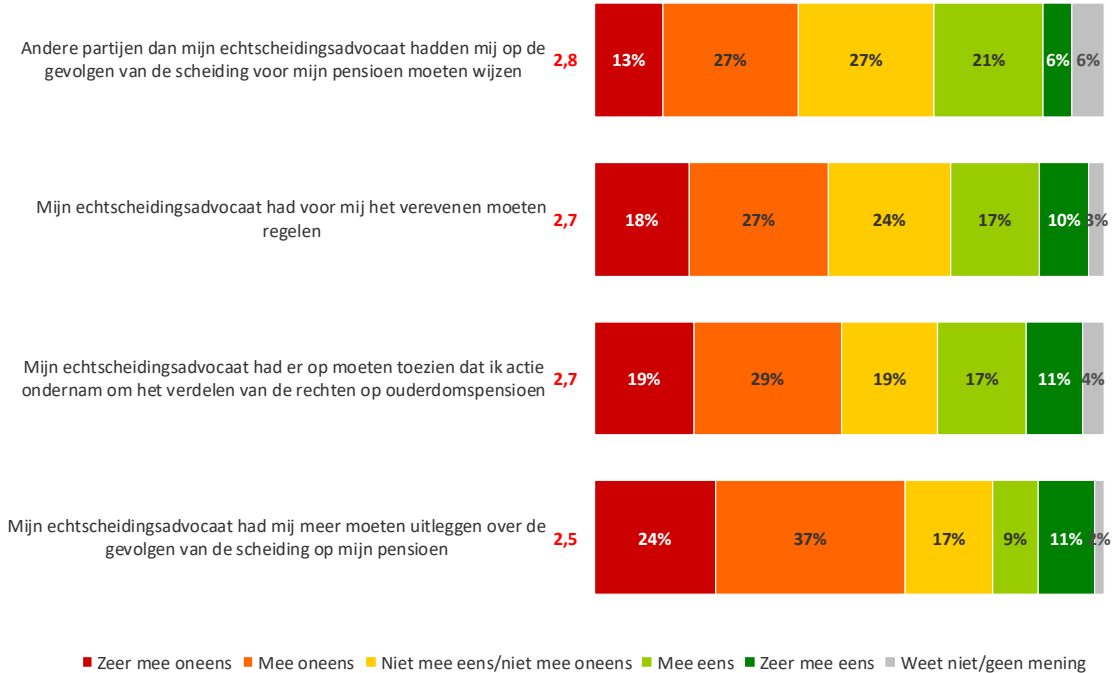

Van de vrouwen die de echtscheidingsadvocaat als voornaamste informatiebron noemen, geeft 20% aan dat ze meer uitleg hadden gewild van de echtscheidingsadvocaat over de gevolgen van de scheiding op het pensioen

27% van de vrouwen die de echtscheidingsadvocaat als voornaamste informatiebron noemen (n=16), geeft aan dat andere partijen meer hadden moeten wijzen op de gevolgen van scheiding op het pensioen.

In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?
(Basis - Noemt echtscheidingsadvocaat als voornaamste informatiebron, n=59)

N.B. Echtscheidingsadvocaat was de enige bron met een n hoog genoeg om deze stellingen te tonen

Opstellen echtscheidingsconvenant goed moment om naar pensioen te kijken

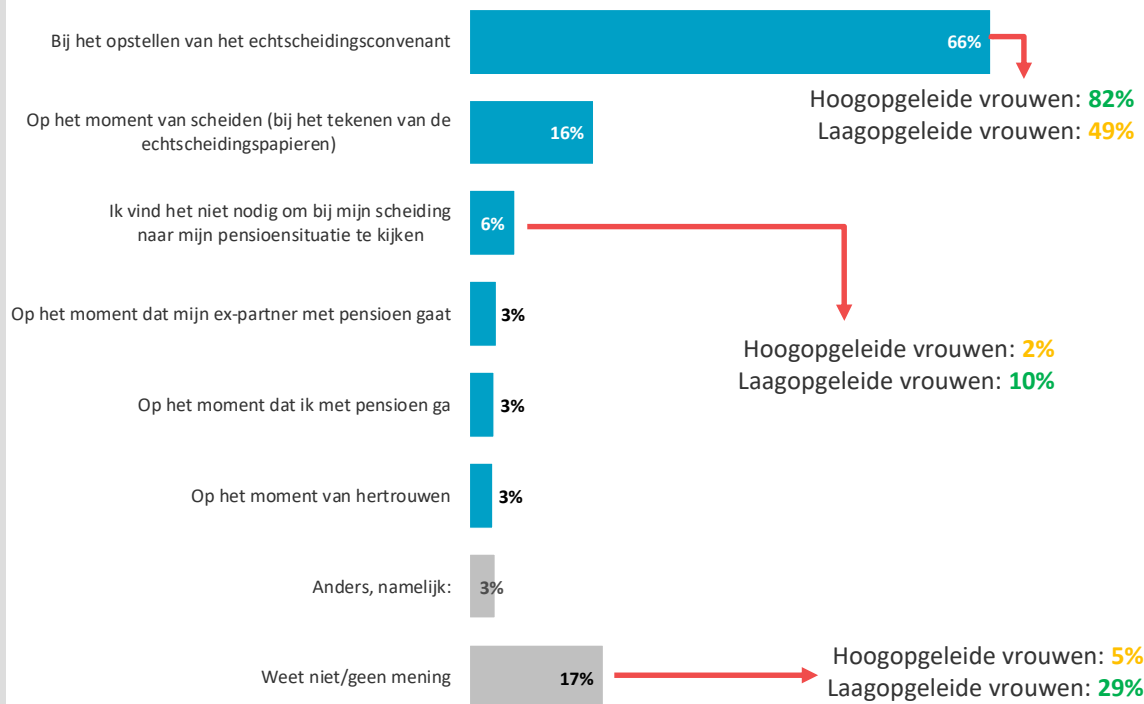
Vrouwen tussen de 35 en 44 zijn vaker dan vrouwen van andere leeftijden van mening dat het moment van hertrouwen een goed moment is om naar hun pensioensituatie te kijken (9%).

Vrouwen tussen de 55 en 70 noemen vaker het moment dat hun ex-partner met pensioen gaat als goed tijdstip om de eigen pensioensituatie te checken (6%).

Op welk moment bij je scheiding zou je naar je pensioensituatie moeten kijken?

(Basis - Is gescheiden, n=447)

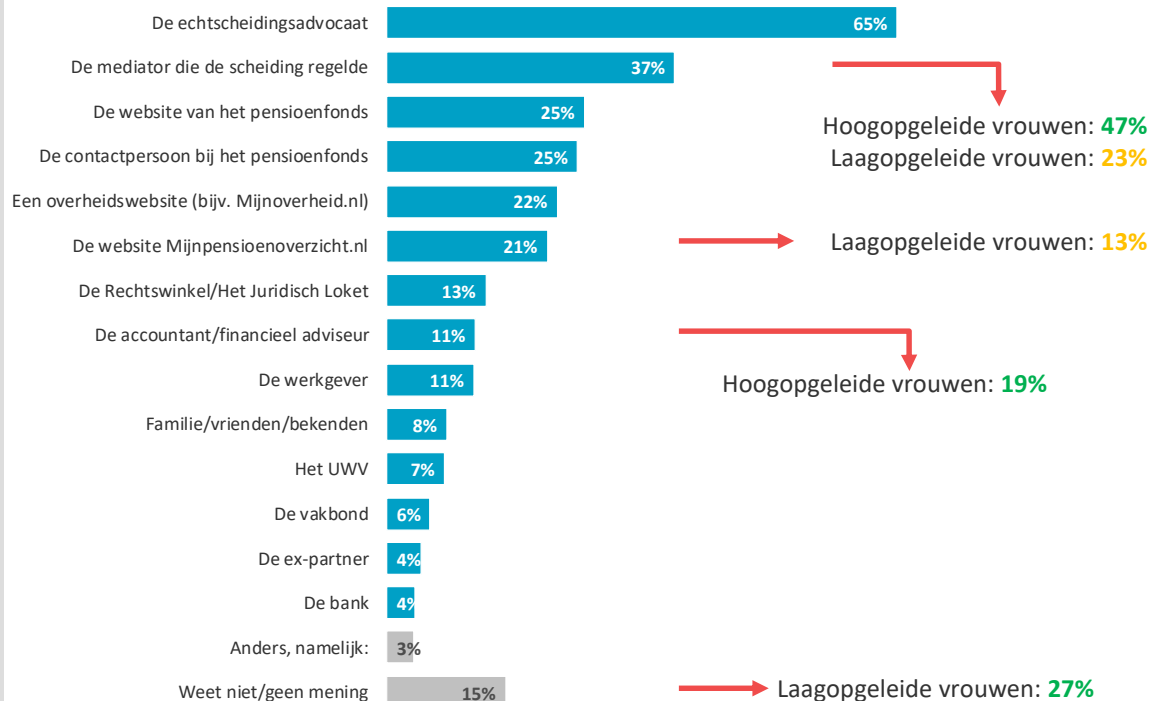
Echtscheidingsadvocaat unaniem gekozen partij om vrouwen te informeren over gevolgen scheiding op pensioen

Onafhankelijk van de informatiebron die men als belangrijkste aanmerkt tijdens het scheidingsproces, zien we dat vrouwen van mening zijn dat een echtscheidingsadvocaat vrouwen zou moeten wijzen op de gevolgen van scheiding op het pensioen.

Welke partijen en/of bronnen moeten volgens jou vrouwen wijzen op de gevolgen van scheiden voor hun pensioen?

(Basis - Is gescheiden, n=447)

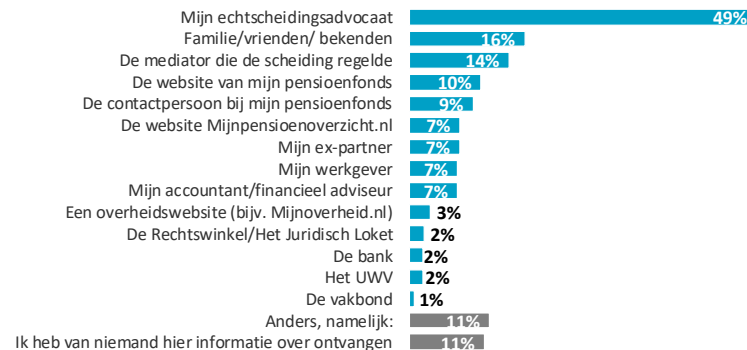
Echtscheidingsadvocaat meest genoemd als daadwerkelijke én als gewenste bron

We zien familie, vrienden en bekenden op plek twee staan (16%) als het gaat om daadwerkelijke informatiebronnen over pensioen en scheiding, waar deze als gewenste bron op plek 10 staat (8%). Verder zien we dat vrouwen vinden dat een pensioenfonds een belangrijke rol moet spelen bij de voorlichting (25%, n=447), maar dat slechts 10% van de vrouwen die bezig is geweest met het pensioen rondom de scheiding (n=167) een pensioenfonds noemt als bron.

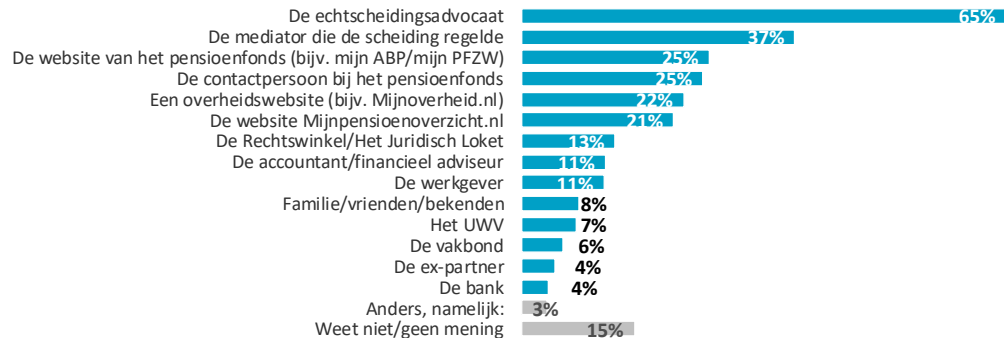
Wie of welke bronnen hebben jou aan informatie geholpen over het effect van je scheiding op je pensioen?

(Basis - Is zelf of met anderen bezig geweest met pensioen, n=167)

Welke partijen en/of bronnen moeten volgens jou vrouwen wijzen op de gevolgen van scheiden voor hun pensioen?

(Basis - Is gescheiden, n=447)

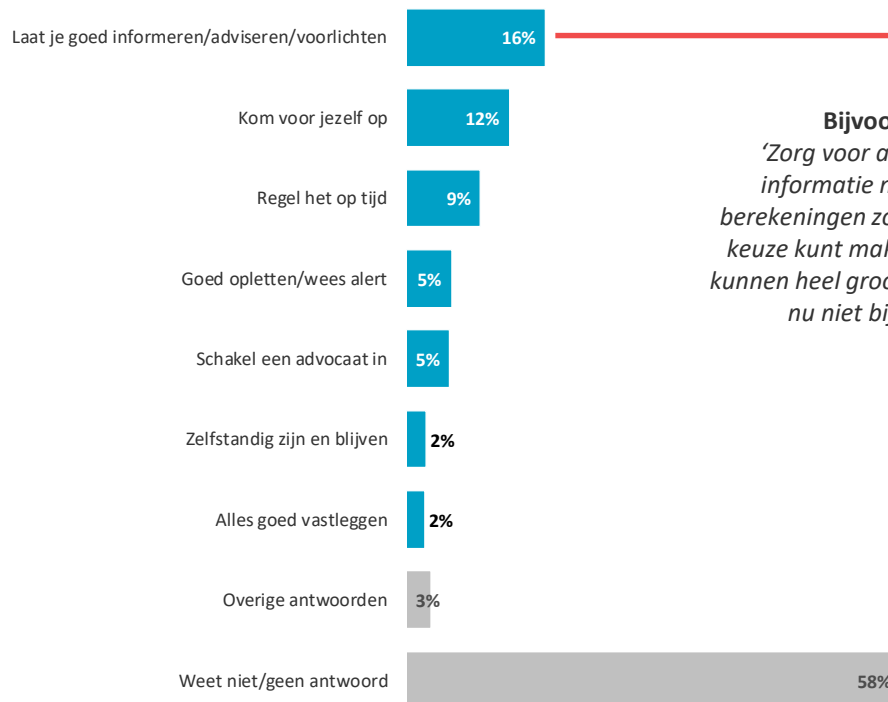
Inwinnen van advies en informatie voornaamste tip gescheiden vrouwen

Hiernaast zien we de gecodeerde open antwoorden.

Meer dan de helft van de vrouwen (58%) heeft geen concreet advies voor andere vrouwen paraat.

Wat zou je aan andere vrouwen willen meegeven over de gevolgen van scheiden voor je pensioen?
(Basis - Is gescheiden, gecodeerde open antwoorden n=447)

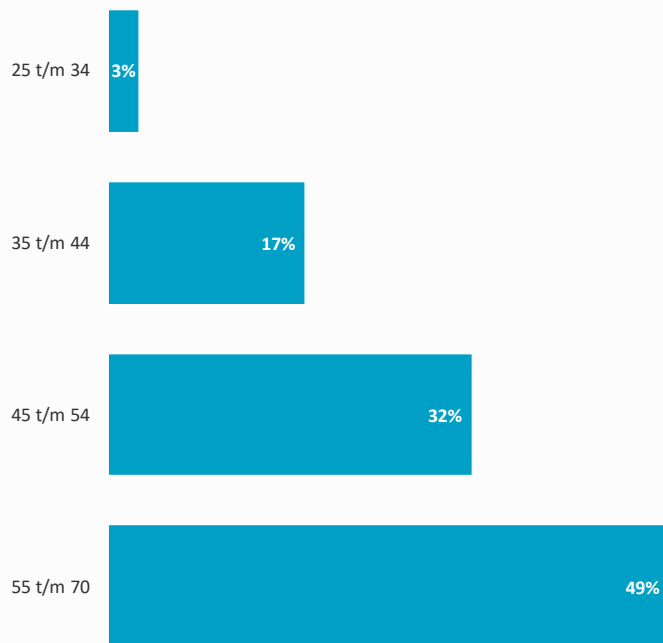

Bijvoorbeeld:

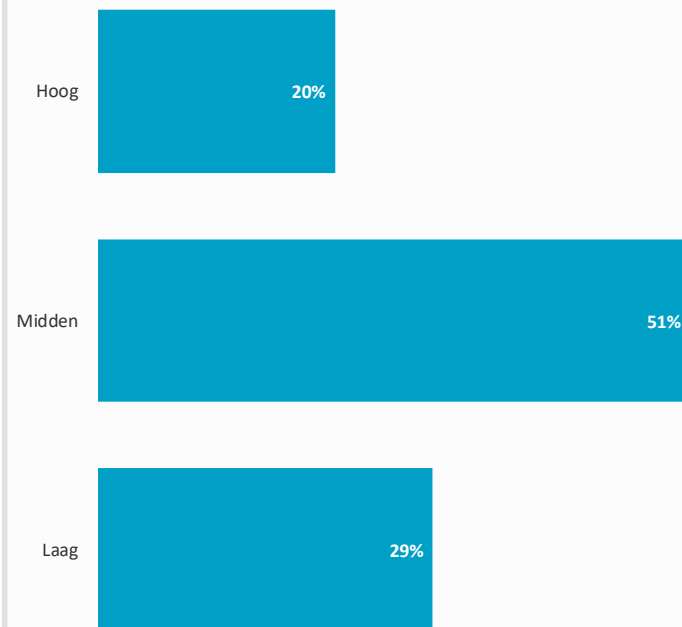
'Zorg voor alle benodigde informatie met eventueel berekeningen zodat je een goede keuze kunt maken. De gevolgen kunnen heel groot zijn, iets waar je nu niet bij stil staat.'

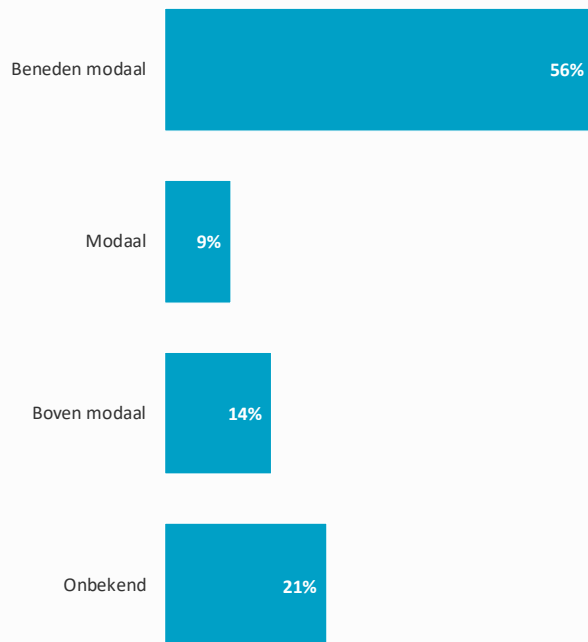
Leeftijd in categorieën
(Basis - Is gescheiden, n=447)

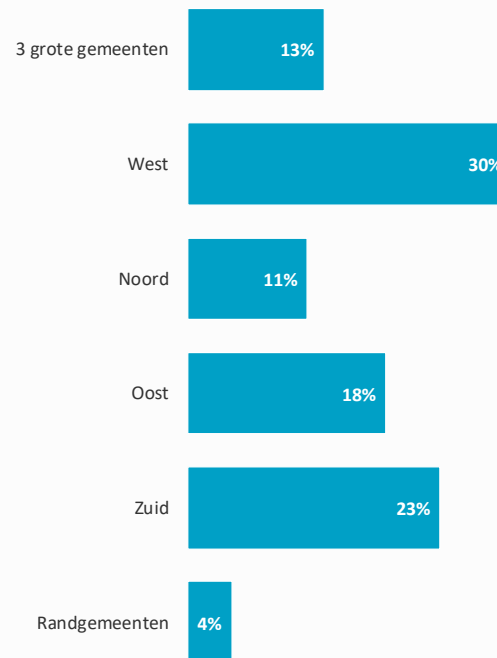
Opleiding voltooid
(Basis - Is gescheiden, n=447)

Inkomen gecategoriseerd
(Basis - Is gescheiden, n=447)

Regio (Nielsen6)
(Basis - Is gescheiden, n=447)

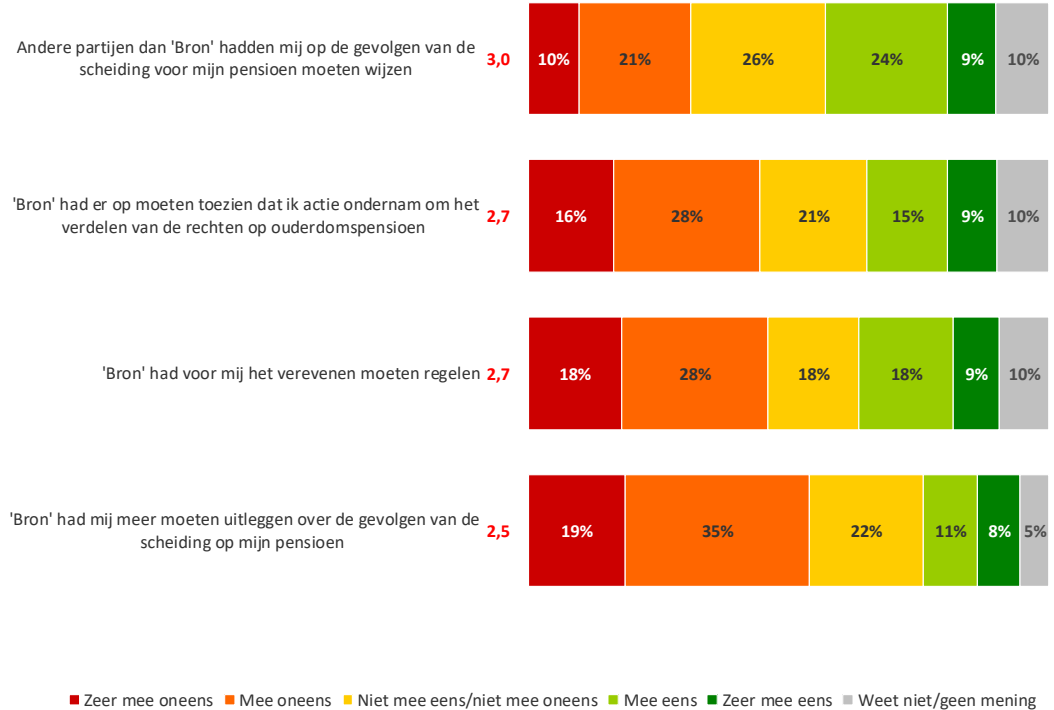

Meningen verdeeld over rol van voornaamste informatiebron bij scheiding

Er zijn geen significante verschillen tussen de verschillende informatiebronnen, leeftijdscategorieën of opleidingsniveaus.

In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?
(Basis - Is gescheiden en heeft informatie ontvangen via bron anders dan website, n=137)

- Veldwerkperiode
 - Het veldwerk is uitgevoerd van 24-1-2017 tot en met 8-2-2017
- Methode respondentenselectie
 - Uit het StemPunt-panel van Motivation
- Incentives
 - De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek een punten voor het StemPunt spaarprogramma ontvangen
- Weging
 - De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS
- Responsverantwoording online onderzoek
 - In de veldwerkperiode is aan 8400 personen een uitnodigingsmail verstuurd. Op de slotdatum van het veldwerk (zie bij Veldwerkperiode) was het gewenste aantal vragenlijsten ingevuld en is de toegang tot de vragenlijst op internet afgesloten
- Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden
 - Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Beeld- en geluidsopnames op cd en niet digitaal beschikbare schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten, worden tot 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard.
- Overige onderzoekstechnische informatie
 - Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Leeftijd				
25 t/m 34 jaar	486	20,7	479	20,6
35 t/m 44 jaar	496	21,2	482	20,7
45 t/m 54 jaar	571	24,4	563	24,2
55 t/m 70 jaar	790	33,7	805	34,6
	2343	100,0	2329	100,0
Opleidingsniveau				
Hoog (wo/hbo)	638	27,2	622	26,7
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	1157	49,4	1177	50,5
Laag (ibo/basisschool/geen opleiding)	548	23,4	530	22,7
	2343	100,0	2329	100,0
Regio				
3 grote gemeenten	295	12,6	268	11,5
West	691	29,5	687	29,5
Noord	233	9,9	238	10,2
Oost	472	20,1	470	20,2
Zuid	555	23,7	574	24,6
Randgemeenten	97	4,2	93	4,0
Totaal	2343	100,0	2329	100,0

Auteursrecht

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage – anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Zie ook ons [Pers- en publicatiebeleid](#).

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

motivaction

research and strategy

Motivaction International B.V.

Marnixkade 109

1015 ZL Amsterdam

Postbus 15262

1001 MG Amsterdam

T +31 (0)20 589 83 83

M moti@motivaction.nl

www.motivaction.nl

www.facebook.com/stempunt

